

Nr B 31

Av herr Wachtmeister m. fl., *angående uppflyttning i högre lönegrad av en befattning som 1:e antikvarie vid riksantikvarieämbetet.*

Kungl. Maj:ts kungörelse nr 317/1955 angående statsbidrag till avlöningar inom landsantikvarieorganisationen innebar att fastare former skapades för landsantikvarieorganisationen inom Sverige. Kungörelsen reglerar sålunda bl. a. vissa frågor med avseende på landsantikvariernas huvudmannorganisationer, föreskriver villkoren för och storleken av statsbidrag till landsantikvarieorganisationerna samt vilka s. k. »statliga» arbetsuppgifter som skall åvila landsantikvarierna.

Inom sitt verksamhetsområde skall landsantikvarien sålunda handha kulturminnesvården, varvid på landsantikvarien även kommer sådana uppgifter beträffande naturskyddet, som avser skydd av kulturlandskapet.

Landsantikvarien har härvidlag att i dessa avseenden bl. a. iakttaga vad i lag och författning är särskilt stadgat. Som exempel kan, utan att därmed åsyftas någon gradering, nämnas följande lagar och författningar vilka reglerar arbetsuppgifter för landsantikvarierna. Lagen den 12 juni 1942 om fornminnen innefattar bestämmelser om vård, tillsyn, inventering och registrering av fornminnen, arbetsuppgifter som fått en alltmer ökad omfattning inom de flesta distrikt. Enligt lag den 18 juni 1916 om delning av jord på landet och lag den 12 maj 1917 om fastighetsbildning i stad skall vid lantmäteriförrättningar samråd ske med riksantikvarien eller vederbörande landsantikvarie. Kungörelsen den 26 november 1920 med föreskrifter rörande det offentliga byggnadsväsendet stipulerar skyldighet för landsantikvarien att deltaga i vården av byggnader tillhöriga staten, menighet, allmän institution eller inrättning. De härav föranledda arbetsuppgifterna blir ofta av betydande omfattning och det ankommer på byggnadsstyrelsen och riksantikvarieämbetet att gemensamt handlägga dessa. Byggnadslagsstiftningen av år 1947, byggnadslagen den 30 juni och byggnadsstadgan den 30 juni 1947 innehåller många för kulturminnesvården betydelsefulla föreskrifter. Vid upprättande av planer av olika slag skall hänsyn tagas till historiskt, kulturhistoriskt eller estetiskt värdefulla byggnader eller stadsbilder samt fasta fornlämningar eller andra minnesmärken. Även i fråga om naturskyddet har landsantikvarien vissa förpliktelser.

Denna mycket begränsade exemplifiering torde emellertid ge vid handen att de statliga arbetsuppgifter som åvilar landsantikvarierna utgör integrerande delar av omfattande och ur samhällets synpunkt betydelsefulla arbetsuppgifter. Vikten av dessa arbetsuppgifter understrykes ytterligare av

föredragande departementschefen i propositionen nr 68/1955, angående statsbidrag etc., som däri ansluter sig till de av landsantikvarieutredningen, SOU 1954: 26, framförda synpunkterna att huvudmannaorganisationen endast må ålägga landsantikvarierna arbetsuppgifter av kulturminnesvårdande art. Landsantikvarierna skall icke betungas av museala och administrativa göromål i sådan omfattning att det blir svårt för dem att fullgöra de åligganden för statens räkning de är skyldiga att utföra.

Enligt förenämnda kungörelse nr 317/1955 angående statsbidrag etc. tilldelas riksantikvarieämbetet och riksantikvarierna eller den han därtill förordnar viktiga samordnande och övervakande funktioner i anslutning till landsantikvariernas arbetsuppgifter.

Riksantikvarieämbetet har således att granska kompetensen hos sökande till landsantikvarietjänst, uppföra sökande på förslag till befattningar, att besluta rörande ansökningar om statsbidrag till deras avlöning, att inspektera huvudmannaorganisationens allmänna verksamhet och tillse att landsantikvarierna följer i lag och förordningar givna föreskrifter rörande kulturminnesvården. Detta innebär bl. a. att riksantikvarierna eller den han därtill förordnar skall äga övervara styrelses och förvaltningsutskotts sammanträden samt deltaga i överläggningarna men ej i besluten. Ämbetet har vidare att fastställa instruktioner för landsantikvarierna och har att utfärda föreskrifter rörande den statliga delen av deras verksamhet. Riksantikvarieämbetets relationer till landsantikvarierna inskränker sig emellertid icke till utövandet av övervakande och kontrollerande verksamhet — ämbetet ingriper också stödjande och hjälpande, när landsantikvarierna ställs inför problem, som de icke kan lösa på egen hand. Sådant samarbete sker även i den formen, att ämbetet i egen regi utför arbetsuppgifter av större omfattning, som landsantikvarierna icke själva hinner utföra. Dessutom måste tjänstemän från ämbetet utföra förrättningar, när landsantikvarier på grund av för stor arbetsbelastning icke kan medhinna desamma.

Inom riksantikvarieämbetet handlägges här berörda frågor rörande landsantikvarierna av 1:e antikvarie K. A. Gustawsson. Denne har således närmast under riksantikvarierna kommit att fylla den viktiga och centrala statliga funktion som härvidlag förutsättes för landsantikvarieorganisationen. Han har således att i alla de avseenden som tidigare berörts företräda såväl ämbetet som riksantikvarierna i förhållande till landsantikvarierna. Utöver dessa arbetsuppgifter är han jämväl förordnad att mot ett särskilt årligen återkommande anslag från kungl. ecklesiastikdepartementets kommittéanslag utföra vissa expertuppdrag avseende det svenska kulturlandskapet.

I administrativt hänseende är hans tjänst sidoordnad med riksantikvarieämbetet och statens historiska museum. Det synes oss anmärkningsvärt att denna tjänst, som under riksantikvarierna utgör den högsta statliga sakkunniginstansen i alla frågor berörande landsantikvarieorganisationen och som därigenom ställer utomordentliga krav på innehavarens skicklighet och sakkunnighet inom området, icke är placerad i byråchefslönegrad B 1. Tjänsten måste klart betraktas som mer än väl fyllande de krav som uppställs för

tjänster med denna lönegrad inom statsförvaltningen i övrigt. Härtill kommer att innehavaren är allmänt erkänd som ensam expert i hithörande frågor, vilket bl. a. visat sig genom att denne i stor utsträckning anlitas vid olika utredningar inom området. Detta är ytterligare ägnat att understryka vikten av att tjänsten inplaceras i lgr B 1.

Med stöd av det anförda får vi hemställa,

att riksdagen måtte besluta att tjänsten som 1:e antikvarie (föredragande i ärenden rörande landsantikvarieorganisationen m. m.) vid riksantikvarieämbetet f. n. i lgr A 26 måtte fr. o. m. 1/7 1958 inplaceras i lgr B 1.

Stockholm den 24 juni 1958

Hjalmar Gustafson

i Dädesjö

Olof Hammar

Hans Wachtmeister

Gustaf Svensson

i Vä